

ADMINISTRATIE
KAMP
ZEIST,
ALLE DAGEN
VAN
9 tot 11 u.
BARAK 25.

De Kampbode

OPSTELRAAD
C. DEROUX
K. QUINTENS
A. VERBIST
E. WÈVE.

DE BRUID VAN LOTHARINGEN

van
den genuewelden Franschen
dichter Marcel Brachard.

De groote Junizon, verhelderde de
vlotte,
Er was gezang en vreugde in de
licht;
De wind woei rythmisch door de
Korinthalmen,
Een licht mist naar 't westen scheen
vervlucht.

De vrouwen aan het werk, al wie-
denk in de wereld,
Ze zongen zacht een lied, op klagend
driene Junys,
Door hare koppen, flauw men maar
antwoorde
Haar breed gelaat, hare haren
hand of grijs.

Gij sprakt tot mij: "aan gindschen
stille zover,
Waar gij van ver die groep van
Jozon ziet,
Daar licht de schoone landstreek
Bizonville,
En 't kerkhof, dat veel kruisen
minste biedt.

En verder Gravelotte: - daar woon-
de ik lang geleden;
Mijn vader woont er nog, hij is een
jonde man,
Waar spreekt ge hem van land
reuzen poort,
Dan sluit zijn oog als bliksom
lichten kan.

Mijn Lotharingen is voor mij gesloten;
Verbannen ben ik uit mijn heerlijk
land,
Waar daar ik heb bewaard mijn
haat, mijn hofel,
Tentaansche Cesar, vrees den lui-
tenant!

Op zoek' een dag, ik voel de we-
maken,
Terwijl ik mijne sectie naar de sent;
Naar 't westen, en zij volgen op
mijn vrenten
Wee, zoo de grenswacht ons den
weg verspert.

Dan sterf ik; maar het zwaard
zal mij doen heeren;
Vernomd niet langer, Frankrijks
officier!
Wat kan het knid, wat de ge-
schapte degen,
Waar 't hart ontbrand is en de
ziel vol vier!

- Ik wil, - ik heb beloofd, - zal
mijn belofte houden,
't Zijt inderdaad een dood een-
vondig ding,
Dat ik met moeder saam te Gra-
velotte,
In 't blauwe uniform ter hoogmis-
ging!

- Zoo hoorde ik toen, in klaar en
helder spreken,
De Mars-le-Pan, waar zwaar ge-
zachten is;
Ik hoorde u, - ik hoor u nog,
door loochheid niet ontboden,
Een weendet gij, mijn liefste; -
mit droefnis!

Vertaald uit de samen-
spraak van den dichter
Guillot de Saix,
door
Mevr. G. J. du Querne-
van Gogh.

EETBARE AARDSoORTEN

Gebruik is het aantal aard-
soorten, waarmee vooral vroegere
menschengeslachten het broodmeel,
gemengd hebben of zelfs de illusie
hadden het te vervangen. Wenig-
maal schijnt hierbij het geloof
aan de geneeskrachtige werking
der aarde een rol gespeeld te heb-
ben; hier en daar zelfs vindt men
een aardsoort, die als "lekkernij"
geldt; doch de hongersnood is
buiten kwestie als regel de hoofd-
reden voor het gebruik.

De "Promethens" mee-
deelt (N° 52 jaargang 28) is het
krijgdoer, ook wel krijzmeel, berg-
meel of infusorien aarde een
der belangrijkste. Deze aardsoort,
van meelachtigen toestand, komt
in meer of minder smvangrijke
lagen op de geheele aarde voor.
Zoo is bijv. een groot deel van
Berlijn op infusoriënaarde ge-
bouwd. Verdere vindplaatsen zijn
in Duitschland: de Lunenburg-
heide, bij Koningsbergen, aan de
Weichsel aan den Vogelberg bij
Gessen. In Bohemen komen aan-
zienlijke afzettingen in Franzen-
bad en Eger voor. In Hongarije
o.a. in de streek van Yastraba,
in Italië in Toskana bij Santa-
fiora. Ook Zweden en Lapland

zijn er rijk aan, terwijl Grieken-
land, Frankrijk en Engeland er
minder rijk mee bedield zijn.
De kleur van dit bergmeel is af-
wisselend: grijs, wit, bruinachtig
of blauwgroen. Het bestaat uit
een kiezelzuur opgebouwde scha-
len van de zogenaamde kie-
zelalgen of diatomeën, welke
men vroeger "infusorien" noemde.

Ook tegenwoordig nog
vindt dit bergmeel in sommige
landen voor voedingsdoeleinden
toepassing. Zoo gebruiken, naar
men beweert, de landlieden in
Zweden, Lapland en Finland
grote hoeveelheden er van als
toevoegsel aan het broodmeel,
hetwelk, naar men beweert, wel
minder uit nood dan uit voor-
keur geschiedt. In Duitschland
is het gebruik er van vooral uit
den 30-jarigen oorlog bekend en
de hongersnood 1719 en 1733.

Naast het bergmeel zijn
er nog een reeks andere eetbare
aardsoorten bekend, die volgens
dezen schrijver eveneens vooral uit
diatomeën-pansters bestaan, en
nog heden als goed nuttig benut
worden. Zoo op Java, waar men
kleine, op een ijzeren plaat ge-
roosterde kogels van roodachtige
blei vertoert. De Ottomanen in
Drinoko eten, tijdens de voeding
strik ineenkrimpende overstromin-
gen, een fijnpoederige grijsgele
kleisoort. Bij de Chinezen zijn
ook "broodsteenen" bekend. Boven-
dien is het aardeten in de omge-
ving van Quito, bij de bewoners
der Antillen en op de kust van
Guinea, in Nieuw-Haledonië enz.
verbreid. De fijne blei geldt dik-
wijls meer als lekkernij dan als
voedingsmiddel; ook wordt zij
als geneeskrachtig middel tegen

darmziekten gebruikt, waarmede het veelvuldige aardeten in de heete luchtstreek deels te verklaren is. Zoo wordt in Perzië algemeen in bazaren een "eetklei" te koop aangeboden. Dat hiervoor, vel eenige goede grond aanwezig is, blijkt uit de jongste resultaten der wetenschap met een heilkundige behandeling van darmkwalen en wonden met gestorceliseerde klei (bolus alba).

Ook in Pruischland is, naar deze schrijver mededeelt, nog in den jongsten tijd een fijne witte klei voor voeding gebruikt, w.a. in de zandstrenges even van den Rijffhäuser waar de daar werkzaam lieden de "steenboter" als "gezonde" lekkernij op hun brood smeren.

Op zoo'n manier is het idee van spotlustige Berlijners om de Siegesabbeemumenten door vermaling van de steen-volksvoeding te benutten, nog zoo gek niet! R. St.

Witvaart

Woensdag laatst, had op het kerkhof te Goesterberg, de ter aardebestelling plaats van het stoffelijk overschot van onzen medegeïnterneerde Jozef Ghysen. De stoet, voorafgegaan door het mu-

ziekthorps Orkest, der 3de Afdeling, dat treurmuziek speelde, begaf zich van het Hollandsch kamp naar de kerk te Goesterberg en van daar naar het kerkhof. Reeds menigen onzer medemakers zijn op dat kleine kerkhof, in de schaduw der hooge boomen, ter ruste gelegd.

Verscheidene lijkredden werden uitgesproken: - 1ste Luit. Beyens, Commandant der batterij, sprak in 't Nederlandsch en in 't Fransch; Bloekmans, Edward, namens de Vereeniging der Colbeamten; De Bue J. B. namens de manschappen der barak en Quintens R. namens "De Vlaamsche Studiekring" en "Het Vlaamsch Belgisch Verbond". Eerlijke Hollandsche en Belgische officieren waren bij de nitvaart aanwezig. Verscheidene bloemstukken werden op het graf neergelgd.

De afgestorvene laat eene vrouw en twee kinderen achter in België. Er ligt een mateloos wee in de gedachte een teergeliefden man, een bemindend vader te bezitten, en te weten, dat die man, dat die vader gestorven is in den vreemde, zonder hem te hebben vertroost, zonder den laatste suik van zijne wege lippen te hebben opgevangen.

Van de familie van onzen afgestorven wapenbroeder bieden wij de betuiging onzer sprechte deelneming. Redactie.

VLAAMSCH TOONEEL DE KWADE HAND

Het is geen succes geweest. Waarom geen succes? Is het stuk niet goed, werd het niet goed gespeeld?

Het stuk is heel goed, en het werd heel goed gespeeld, maar de menschen, en dat is treurig, hebben er niets van begrepen. De "Kwade Hand" stelt toestanden voor zogen die nochtans zeer algemeen bestaan, en waartegen niet genoeg kan gestreden worden; het domme bijgeloof dat zooveel kwaads heeft gesticht en nog sticht, moet niet geroeid worden; de menschen moeten nu eenmaal weten dat niemand "plagen" kan doen overkomen over huis en vee, en dat de grappen van een souden op duiten belusten boer die niet kunnen wegnemen, alleen omdat er geen zijn. - Waar een ziekte is, dient de dokter gemaakt, en waar sleur en kortzichtigheid oorzaak zijn van achteruitgang en verval, moeten enkel die sleur en die kortzichtigheid worden gewerd.

Bij de geïnterneerden had het stuk veel goeds kunnen doen, omdat ook onder hen, ik heb het al dikwijls gehoord, het

DE VLAAMSCHE LEEUW EN HET GEUZENLIED

De eerste overwinning der ontwaakte liberale partij werd door anderen gevolgd; vast aangesloten werd thans voortgevoerd, met terzijdestelling van alle kleinzielige persoonlijke belangen en het resultaat was dat de candidaten van de Vereenigde liberalen op 1 Juli 1872 zeggewerd met de stemmen kwamen en de klerikale stadsregering verdween.

Groote vreugde heerschte in de Scheldestad: aan al de gekozenen werd des avonds een schitterende ovatie gebracht, waarbij als merkwaardigheid viel op te merken dat ofschoon de overwinning slechts met enkele stemmen werd behaald, heel Antwerpen mede manifesteerde en eenstem-

mig zong, alsof er nooit klerikalen hadden bestaan:

Van 't ongediert der papen
Verlos het Vaderland!

"Het Geuzenlied" was naamloos verschenen en met uitzondering van den schrijver en de persoon belast met de redactie van "Recht door Lee", wist niemand met zekerheid te zeggen wie het had vervaardigd. Verschillende namen werden genoemd en, om aan alle verwarring een einde te maken, werd het lied nogmaals in "Recht door Lee" afgedrukt, ditmaal ondertekend met den naam des dichters Julius de Geyter, door velen toch reeds voren vervaardiger gehouden.

Eene andere bijzonderheid is dat "het Geuzenlied" aanvankelijk werd gezongen op de wijze van "de Vlaamsche Leeuw", wat

noodzakelijk was om het lied spoedig ingang te doen vinden. De menscheijkheid echter eener sprankelijke wijze was reeds dikwerf betoogd, vooral door hen die "de Vlaamsche Leeuw", door de klerikalen tot een partijlied gemaakt, toch nog altijd beschouwden als het lied der Vlamingen.

Buiten de vele vereenigingen die in die dagen bestonden waren er ook gezellige kranjes die om beurtten aan huis gehouden werden bij de leden die er toe behoorden en waar gesproken werd over allerlei onderwerpen, plannen werden bepraat en tot slot muziek gemaakt. Op een avond, in October 1873, werd er vergaderd bij Herman Verspreunen, op de Paardemarkt; de toondichter Alexander Fernau, had introductie gemaakt en natuurlijk

bijgeloof nog altijd wakert.

Maar zoo gaat het dikwijls: de zieken willen niet weten dat zij ziek zijn, en stooten het geneesmiddel van zich af.

Het is een spijtig voorval, dat de overtuiging der spelers, waarsoder wij noemen de H. J. Riellaerts, De Moul, Rock, Casteels, Lauwaert, Jansen, Van Baelen, Vereecke en Serverius, niet door hunne schuld, niet deelachtig werd voor de massa. Ook de jonge W. De Heyder speelde heel goed zijn rolletje.

HET DUISTERE PUNT

Van dit blijspel werd weer genoten. Goed ineengezet, met prachtige toestanden doorspekt en gekruist met goede zinnen, had het een goed succes.

Het werd dan ook uitstekend gespeeld door de Heeren Rock, De Moul, Lauwaert, Riellaerts, Verbist, Casteels, Hoeymans, Van Baelen, Serverius, Vereecke en Bruyndonckx.

Vooraf ging "Onde Dient boden", dat zeer verdienstelijk werd gespeeld door de H. J. Jansen, Gynwier, Serverius, Casteels en Riellaerts.

A. V. H.

Van Geïnterneerden

1.) Ik vergiste me deertlijk, toen ik verleden week schreef, dat de

verkragen voor Edmond Hendriks, toen verbonden als hoofdrol aan het Nationaal Tooneel. Toen de besprekingen waren afgelopen zette Fernan zich aan de piano en speelde met opgewektheid en ruwe enkele malen achtereen wat hij noemde: mijne laatste compositie. Begrijpen deed niemand, maar alle aanwezigen voelden zich medegesleept door de gloedvolle melodie. Fernan zegde: "Het klinkt als een nieuwe Marseillaise." — Juist geraden, was het antwoord van Fernan, die er zenuwachtig, opgewonden bijvoegde: "Eer, Hendriks, vooruit en Fernan, zulle!"

En terwijl Fernan het voorspel inzette plaatste Hendriks zich naast de piano en onder de algemeene geestdruif zong hij met zyne met onaardige baritonstem

Spaanse ziekte, niet levensgevaarlijk is. Er zijn op 't oogenblik drie slachtoffers gevallen. Het aantal zieken is nog niet gevoelig verminderd. De zieken worden met hun stroozak overgebracht naar Barak 21 of 24 van kamp 1.

Naauwelijks genezen, moeten zij plaats maken voor anderen. Voor de patienten bestaat geen speciaal voedingregiem. Zij, die 39 en meer graden hoort hebben, krijgen melk. — De geïnterneerden worden diep bevroefd.

~ ~ ~

2.) Een Correspondent van "De Nieuwe Courant" schrijft omtrent de gevangenen in Duitschland, dat de Amerikaanse gevangenen wekelijks levensmiddelen krijgen van het Rode Kruis. — De inhoud weegt 15 K. — Ze bestaat uit de grootste heerlijkheden die men maar in vredetijd bij elkander zou kunnen zoeken. Een schitterende collectie conserven, sigaretten, drank- en eetwaar, ingrediënten voor de keuken, alles van prachtige kwaliteit. Ook ontvangen ze twee broden, die er niet kwaad mitzagen, doch om praktische redenen weldra in beschuitvorm gegeven zullen worden, zoodat Franschen en Engelschen ze ontvangen. — De Engelschen krijgen wat kleinere kisten dan de Amerika-

"het Geuzenlied", dat dien avond zoo dikwerf werd herhaald tot allen de nieuwe melodie kenden. Kort daarop had er een concert plaats ingericht door de Vrijwetslaarsloge "Les Clèves de Ghémis" en zong Edmond Hendriks voor het allereerst in het openbaar "het Geuzenlied", dat door stormachtigen bijval werd begroet en meert herhaald worden.

Fernan bewerkte zyne compositie ook voor fanfare en "het Geuzenlied" werd weldra door verschillende korporen gespeeld en algemeen door het publiek bij elke gelegenheid gezongen.

Frans Gittens laschte later in zyn volksdrama "de Geuzen" het lied in en velen zullen zich zeker nog herinneren den buiten-gewonen bijval die Victor Priessens verwierf, toen hij in volle boertui-

nen, doch krijgen er zes per maand, en wel van hun regiment. De Engelschen zien er picpic-fijn uit. Ze krijgen ieder jaar twee uniformen en een paar stel ondergoed. —

Groote, rijke, gelukkige landen!

~ ~ ~

3.) Zondag 4^{den} Augustus, had op het terras van het "Hotel Birkhoven", een Liefdadighedsconcert plaats ten bate der rieke geïnterneerden. Het feestje was op touw gesteld door den West-Vlaamschen Bond, met medewerking van het Harmoniekorps van kapelmeester Frans DeBie. Het bestuur van den West-Vlaamschen Bond zit niet stil; hunne werking komt ons, geïnterneerden, rechtstreeks ten goede; daarom moeten wij hem in de mate van het mogelijke stemmen. Gaten wij er ook dadelijk aan toevoegen, dat iedereen die wat voor de Geïnterneerden gevoelt, op dit concert aanwezig was, en wie een concert van het muziekkorps DeBie bijwoont, beklagt het zich nooit. H. G.

STERFGEVALLEN

Alfons, Alphonse,
korporaal 14^e Linie, van
de lichting 1903, Loods 5 - R. II
Corps, Frans,
artilleur, van de lichting
1910, Loods 13 - Kamp 1.

ging het
Van 't ongediert der papen
Verlos het Vaderland!
de zaal inwielp.

Voor de liberalen had
"de Vlaamsche Leeuw" als "het lied"
der Vlamingen gedurende vele jaren
algedaan.

De vreesdijke strijd waarin
België op het oogenblik is gewikkeld,
die door al de zonen van het vader-
land met een zelfde moed en over-
tuiging wordt gestreden, die aan
alle politiek het zwijgen oplegde,
om eensgezind tegen den vijand
op te trekken, heeft "de Vlaamsche
Leeuw" opnieuw doen worden het
lied bij mitnemendheid dat geest-
druif wekt, tot heldendaden aan-
ruwt en zal doen stand houden.

Zoolang een Vlaming leeft!

E. Van Bergen.

(De Nieuwe Amsterdammer)

== CAFE J. SELS ==

TUSSEHEN ALBERTSDORPEN KRAAIENHORST

MAASTRICHT EN PILSENER

EERSTE KWALITEIT

DER BROUWERIJ "PHOENIX"

AMERSFOORT

J. GROOTENDORST

HOF N° 38

RUIME SORTERING VAN ALLE SOOR-

TEN SCHOENEN EN LAARZEN

DEGELIJKE KWALITEIT

ROOKT

DRAGON

TABAK

FABRIKANT J. GRUNO
GRONINGEN

FOTOGRAFIE
L. B. J. SERRE

*Verskillende Kunstwerken
Geïnterneerd Belgisch personeel.*

KAMP 1 en UTRECHTSCHWEG 42
MIRTIGE PRUZEN. VERZORGD WERK.

ODEON

KROMMESTRAAT

DANSLESSEN

*Alle dagen van 7½ tot 11 u
vrijdag uitgezonderd
v. Zaterdag van 3½ tot 5½
en van 7 tot 11 u. - Danslessen
v. Maandags om 7½ u.*

HEHENKAMP

LANGESTR. HOEK LANGEGRABT

*Costumes voor Beeren
Overjassen, enz.
Grote Reus van Weefstoffen
1ste Hoedanigheid
Gematigde Prijzen*

HORLOGERIE

BAR. 16 CAMPI

M. VAN HABOST

TRAVAIL SOIGNE

PRIX MODERES

JOH. VAN DIJK

LANGESTRAAT 116

AMERSFOORT

*Allelei soorten van
schoenen. Sport en
schoonheidsartikelen, enz.
TELEFOON 70*

METAALWARENHANDEL

"VULKAAN"

LANGESTRAAT 90.

HUISHOUDELIJKE ARTIEKELN
GEREEDSCHAPPEN EN MATERIALEN
RUIME SORTERING
AANBEVELEND P. NIEROP

MAGAZINEN

== DE FAAM ==
LANGESTRAAT 5

*Verkoopt uitsluitend
solide goederen tegen
zeer lage prijzen.*

L. HOUBAER

LANGESTRAAT 62-64-66

HEEREN EN
KINDER

KLEEDING

— JE ADRES —

WEST FLANDRIA
VAARTKAAI ROESELARE

*De beste hammen, stee-
men, buizen, beerpotten,
waterbakken.*

*Gewaarborgd waterdicht
gewapent en gestampt beton.
Nachtwerkende middelen voor
nieuwe gebouwen
Ontwaaing van oude
gebouwen.*

DEPOT. THOUROT. DIXMUDE
BESTURDER: RAYM. STEYAERT

Bijkantoor

TE

BRUSSEL

RUE ROYALE 139

HOOFDKANTOOR

ROTTERDAM

WESTESTRAAT 3

Wed. I. A. de Vries

Lieve Vrouwestr. 50

AMERSFOORT

Goedkoopste adres
voor ijzerwaren
en gereedschappen

Voor Belgen speciaal
tarief

CAFE-RESTAURANT
HOTEL

HUIS TEN HALVE

SOESTERBERG

*Grote Hof. Veranda.
Aangenaam verblijf.
Verzorgde keukens en Kelders*
J. PUTMAN

F. W. VAN BEEK

KERKSTRAAT 4 TEL. 457

*Speciaal adres voor
het laten bouwen van
rijwielen. Grote moderne
herwaaierinrichting voor
alle rijwielen en motoren.*

C. A. STOOVE

UTRECHTSCHWEG 24

TELEF. No. 250

BROOD EN BANKETBAKKERIJ

URUCHTENTAARTEN

CAKES EN
GATEAUX SECS